

ВИКОРИСТАННЯ ГІПНОЗУ ПІД ЧАС ДОПИТУ

Курсант 3 курсу Остапчук Д.О.

Науковий керівник: начальник кафедри кримінального процесу НАВС, доктор юридичних наук Удалова Л.Д.

Нові за своїм характером способи й засоби посиленої протидії розкриттю та розслідуванню злочинів обумовлюють необхідність пошуку нових засобів і методів для отримання вербальної інформації. Наявні випадки, коли в ході розслідування кримінальних проваджень виникає ситуація, за якої свідки та потерпілі, незважаючи на бажання пригадати важливі для слідства обставини і події за активної допомоги в пригадуванні з боку слідства, все-таки виявляють повну нездатність до репродукції. На нашу думку, допомогу в «пожвавленні» пам'яті може надати така галузь медицини як гіпнологія.

Сучасне законодавство не передбачає застосування гіпнозу у кримінальному судочинстві, втім, на нашу думку, необхідно розглянути таку можливість за певних умов, що будуть мати допустимий та правомірний характер. При цьому наголошуємо, що на даний час розробка має повністю науковий характер. Висновки наукової роботи можуть бути використані під час удосконалення КПК України. Ми підтримуємо думку, що репродуктивний гіпноз, який застосовується відносно готового до співпраці свідка злочину, може суттєво підвищити можливості слідства щодо отримання необхідної інформації першочергового значення. При цьому підкреслюється, що, хоча дані, одержані за допомогою слідчого гіпнозу, характеризуються об'ємнішою та точнішою інформацією

порівняно зі звичайним допитом, дуже важливо, щоб ці дані ретельно перевірялися під час подальшого слідства

Для проведення сеансу гіпнозу підбирається відповідна кімната з доброю звукоізоляцією, куди на час роботи можна було б обмежити доступ іншим співробітникам і де були б вимкненні телефони. Освітлення в кімнаті повинно бути м'яким, принаймні потрібно усунути попадання прямого світла (електричного або сонячного) на обличчя суб'єкта, якого гіпнотизують. Особливо важлива умова для нормального ходу гіпнотизації - наявність оптимальної температури в робочій кімнаті. Якщо слідчий працює спільно з фахівцем-гіпнологом, він не повинен намагатися розмовляти із загіпнотизованим. Питання допитуваному слід ставити через гіпнолога письмово. Ініціатор чи замовник гіпнорепродуктивного дослідження, якими можуть виступати оперативні працівники або ж слідчий, повинні скласти письмовий запит на проведення судово-гіпнорепродуктивної експертизи. Потрібно коротко викласти фабулу провадження, підстави для дослідження, подати необхідні відомості про потенційного носія інформації (про стан його здоров'я і загальний стан на даний момент), а також вказати запитання, що підлягають з'ясуванню. На наш погляд, низка вимог повинна висуватися до гіпнолога та умов проведення гіпнорепродукції. Проведення гіпносеансу можливе тільки фахівцем - гіпнологом, який має медичну освіту (фах - психотерапевт) і юридичну підготовку в галузі криміналістики та кримінального процесу. Фахівець з гіпнозу повинен мати чітке уявлення про особливості функціонування пам'яті, методи її активізації, а також специфіку показань очевидців. Гіпнотизер має бути неупереджений, не ставити навідних запитань і проводити навіювання лише в межах відновлення пам'яті суб'єкта необхідної інформації. Гіпносеанс повинен фіксуватися на відеоплівку. По його закінченні гіпнолог і особа, яка робила відеозапис, зобов'язані скласти протокол, а гіпнолог, окрім того, дати письмовий висновок про результати сеансу.

Інформація, добута із застосуванням гіпнопродукції процесуальним шляхом приєднана до матеріалів провадження, може бути використана у процесі доказування. Однак для цього, зрозуміло, вона повинна бути опрацьована за загальними критеріями оцінки доказів та їх процесуальних джерел. На наш погляд, потрібно внести зміни в КПК України, що допоможуть віднайти додаткове джерело нових напрямів підвищення ефективності слідчої діяльності, а саме - надати можливість використання гіпнозу.